

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

22. De simplici Religionis voto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

voluerit uti coniugio, quod absque onere, & difficultate, non fit: at is, qui votum fecit Castitatis fidem datam in sponsalibus seruare debet, quia iure cogitur ab Ecclesia in iudicio, aut in religionem ingredi, aut nuptias contrahere. Sic opinatur Paludanus, & Syluester, *locis supra citatis*. Reuera Sponsalia, iure Canonico, per votum simplex Castitatis, non dirimuntur, & hoc est, quod docent primæ opinionis auctores. At verò in foro conscientie existimo probabilem esse sententiam, sponsalia, quæ publicè contracta non sunt, per votum simplex continentie dissolui: quod secunda opinio tradidit. Etenim Castitatis votum, est egrègium virtutis officium, & opus, quod futurarum nuptiarum sponso impedire iure, nec debet, nec potest: ergo siue sponsalia antecedant, siue sequantur, voto simplici Castitatis, aut Religionis, aut sacri ordinis, meo iudicio dirimitur, ne promisso futuri coniugij meliori præstantiorique bono aditum intercludat. Hoc tamen intelligimus ex conditione si sponsalia omni alio iustitiæ vinculo careant. Nam si quis priuatim & clam, alicui puellæ nuptias absolute promiserit, eamque violauerit, aut eius famam aliqua ratione læserit, aut publicè eam sponsalia contraxerit: hæc nisi perfecerit, ei graue damnum, & malum dat: cuiusmodi enim obligatio, nec simplici castitatis, nec Religionis, nec sacri Ordinis suscipiendi voto dissoluitur: eo quòd, Deo vota nostra non placent, si æquitas, aut iustitiæ legibus aduerfentur. Cæterum argumenta primæ sententiæ, contra secundam opinionem, quam sequor, nihil concludunt. Nam Ecclesia cogit quidè sponsalia perfici, quando in iudicio constat ea esse contracta, & de voto simplici Castitatis nihil compertum habet. Item, quia in iudicio agitur secundum Canones, & iura, & in iure sponsalia non dirimuntur per votum simplex castitatis, nisi per ingressum in religionem: & ideo Ecclesia in iudicio non dissoluit sponsalia, per votum simplex castitatis subsequens, vel præcedens, nisi is, qui vouit, ad religionem transeat: quòd si neutrum eorum constet, non simpliciter cogit sponsalia impleri, sed aut ea perfici, aut Religionem eligi, ne alter, cui fuerant nuptiæ promissæ, detrimenti aliquid contrahat. Nos tamen uti diximus, de eo euentu loquimur, quo priuatim, & clam futuræ nuptiæ puellæ simpliciter promittuntur. Deinde, non est idem inris in voto solemnem, quod in simplici: nam solemnem dirimit nuptias, si sequantur, sola Ecclesiæ institutione; at verò præcedentes dissoluere nequit, cum Ecclesia ad id ius, & potestatem non habeat. Cæterum simplex votum castitatis per se vim habet sponsalia soluendi, siue præcedant, siue sequantur, ne futurarum nuptiarum simplex, & nuda promissio nos à meliori, & maiori bono prohibeat. Et miror quosdam iuniores asserere secundam sententiam esse periculosam: quum eam aperte sequatur S. Tho. in *additionibus*, ad p. 3. q. 53. art. 1. ad 1. & post eum sequantur ipsam Richardus, Angelus, Antonius Butrius, Galpar Caldermus, Sotus, & Maior. & eam esse probabiliorē scribit Petrus Ledema. de *matrimo*, q. 42. art. 3.

Vndecimò quaeritur, An qui virginitatem vouit, Castitatem simpliciter vouisse censetur? id est, An votum Virginitatis sit idem, quod votum

Castitatis. Quidam id negant, quia qui Castitatem simpliciter vouet, hoc ipso promittit nunquam se rem conjugalem, aut etiam veneream cum alio habiturum: qui verò Virginitatem vouet, corporis integritatem tantummodo pollicetur, quam seruat si omnem primum conjugalem congressum, & venereum itidem concubitum deuittat, is enim verè, & propriè videtur virgo; sicut innocens quoque is dicitur, qui nullum peccatum contraxit. Aliorum est sententia Virginitatis votum prorsus ex mente, & animo eius, qui vouit iudicari debere. Aut enim eam aliquis promittit habes in animo nunquam, vel maritali, vel venereo complexu cum alio iungi, & hoc est, ac dicitur votum simpliciter Castitatis; aut tantum à primo se concubitu, siue coningali, siue venereo extra coniugium continere, & hoc non est idem votum, quod Castitatis, minus enim continet: & propterea, qui vouet absolute Castitatem votum violat, quoties cum foemina rem habet: qui verò Virginitatem eo modo, quo diximus, vouet, peccat quidem cum ad foeminam primum accedit, amissa verò iam semel corporis integritate, nullo amplius voti nexu tenetur. Mihi tamen magis probatur S. Thomæ 2. 2. q. 58. artic. 3. ad 2. sententia, ubi docet votum Virginitatis idem esse, quod Castitatis. Idem dicit Caietanus, eo loco, & Sot. *libro*, de *inst. q. 2. art. 1. circa argumentum*, 3. Nauar. in *Manual. cap. 12. nu. 43*. Ait enim S. Thom. eum qui Virginitatem vouit, ea semel amissa adstringi ad Castitatem seruandam: quod non diceret proculdubio, nisi putaret, in voto Virginitatis contineri simpliciter votum Castitatis. Quare mea quidem sententia, votum Virginitatis accipere possumus simpliciter, & per se, & hoc continet votum Castitatis, & hoc est, quod voluit S. Thomas: aut accipimus iuxta mentem, & voluntatem vouentis, & hoc votum Virginitatis potest à voto Castitatis distinguui. Virgo enim potest virginitatem polliceri, in animo tantummodo habens sui corporis integritatem seruare, siue à primo venereo congressu abstinere: & nihil amplius. Et ideo supra diximus, virginitatis votum esse per se Romano Pontifici reseruatam, quoniam per se, & re ipsa, est idem, quod votum castitatis, licet ex accidenti, nimirum ex animo, & voluntate vouentis, possit esse votum non totius, & integræ Castitatis, sed partis duntaxat, hoc est, certæ cuiusdam continentie. Sic Caietanus ait. 2. 2. q. 58. art. 3. *circa responsionem*. S. Thomæ ad 2. & Nauar. in *Manual. cap. 12. nu. 43. versic. Decimo quarto peccat*.

Caput XXII.

De simplici Religionis voto.

Non est ignorandum simplex Religionis votum dupliciter fieri posse: Aut enim in futurum conferitur, ut cum quis vouet se Religiosæ vitæ institutum suscepturum: & huiusmodi votum Monachum, aut Religiosum non efficit, eo quòd solum sit futuræ Religionis sponso. Sicut enim cum Titius puellæ futuras nuptias pollicetur, non eo ipso, eam in matrimonium ducit: sic etiam cum quis Deo in Religionem se ingressurum promittit, non hoc ipso Religioni se tradit, ac mancipat. Aut votum Religionis in præsens confertur,

vt cum vouet quis Castitatem, paupertatem, & obedientiam in certa aliqua Religione, sed Religionis professionem nõ facit. Primum votum est Religionis futuræ promissio, secundum, eo quod in præsens, nõ in futurum confertur, est Religio- se vitæ præsentis sponso. In præsentia igitur so- lum agemus de primo Religionis voto, postea ve- rò de secundo.

Primo queritur, Quid facere debeat is, qui sim- plex Religionis votum emisit? Respondeo, aut is vouit Religionem in vniuersum, vel certæ alicuius Religionis institutum, vel in certum Religio- forum domicilium ingressum. Si primum, debet si in vna earum Religionum non admittitur, aliã adire: in quo nemo dissentit, vt docent S. Thom. 2. 2. q. 88. ar. 3. ad 2. & q. 189. ar. 3. ad 2. Syluest. religio. 2. q. 15. Richard. 4. d. 38. ar. 8. q. 3. Angel. *votum. 3. q. 10.* Si verò certæ alicuius Religionis institutum vouerit, videlicet Dominicanorum, vel Franciscano- rum, illud solummodo petere, & amplecti debet; cuius si fuerit repulsam passus, voti vinculo li- ber, & solutus est, vt ait S. Tho. *ibidem.* & Syluest. *lo- co citato.* & Angel. similiter. In quo etiam omnes consentiunt. Si autem ingressum in certum Reli- giosorum domicilium Deo spoponderit, in illud non admissus, solutus est voto: quod expressim do- cent eum S. Thoma Sotus *lib. 7. de insti. q. 2. art. 1. ad 3.* item Nauar. in *Manual. c. 12. nu. 48.* Caiet. 2. 2. q. 88. ar. 3. Syluest. *religio. 2. q. 16.* **QVAERES** si Titius Reli- gionem generatim vouerit, debet ne finitima tan- tum Religiosorum cœnobîa adire, ac petere, vt admittatur, an verò etiã a lia extra Prouinciam, & regionem constituta. V. G. Hispanus quispiam, vel Gallus, vouit generaliter Religionem, nec ta- men Hispani, vel Galli Religiosi eum volunt ad- mittere. Queritur, an debeat Italiam adire, vt in aliquem Religiosorum conuentum admittatur? Nauarrus respondet in *Man. cap. 12. nu. 48.* & *Consil. 2. nu. 3. de voto.* Si Religionem vouit, & nihil expre- sse, vel tacite, quod ad loca pertinet, restrinxit, à finitimis Religiosis non admissus, debet se ad re- motiores etiam externos conferre, si probabili- ter crediderit ab illis admittendum fore: quod si tacite solummodo vouit suæ regionis, Prouinciæ, nationis, vel lingue Religiosorum institutum vo- ti vinculo non cogitur externas nationes exqui- rere, ac pro se Nauarrus, Caietanum citat 2. 2. q. 88. ar. 3. *in eadem responsione dubium occurrit.*

Mihi verò probabilius videtur, quod tradide- runt Sot. *lib. 7. de insti. q. 2. art. 1. ad 3.* Syluest. *Religio. 2. q. 16.* Angel. *votum. 3. q. 10.* si is, qui vouit, in animo habuit se Deo obligare, vt ad Religiones etiã ex- tra suam Prouinciam sitas adiret, id præstare de- bet: ac si eius animus fuit, tantummodo obligare se, vt finitima Religiosorum domicilia, & Colle- gia perlustraret, non debet petere externa. Quod si dubitetur quæ nam fuerit eius mens, & volun- tas, solum debet finitima explorare, quia nihil de remotioribus extra Prouinciam sitis cogitauit; quæ si in memoriam venissent, probabiliter illa à voti obligatione exclusisset. Adde, quod fere v- lu venit, vt nemo voueat se ingressurum in Reli- giosorum ordinem, à sua Prouincia, & natione distantem: præsertim si foeminae sint, quæ vo- uent, aut ætatis teneræ, & delicatæ adolecentu- li. Postremo, quia aliqui totum Christia-

norum orbem quis perlustrare, & peragere de- beret.

Secundo queritur, Quot Religiosorum fami- lias is, qui vouit, explorare, aut cœnobîa adire debeat, vt se ab eis admittendum curet? Respon- deo, si Religionem vouit generatim, satis est, si quinque, vel sex diuersi instituti ordines in sua Pro- uincia cõstitutos exquirat. Quod si certi institu- ti, nimirum Dominicani, vel Frãciscani Religi- onem voueat, sufficit, si quinque, vel sex Domini- canæ, vel Franciscanæ familiæ exploret domici- lia. Quod si in nullum Collegiũ recipiatur, pro- babiliter credere potest se à cæteris quoq; exclu- sum iri. Ita Sot. *lib. 7. de insti. q. 2. ar. 1. ad 3.* **QVAERES**, si Prouinciale, aut generalem Præpositũ adierit, nec ab eo in Religiosorum ordinem admittatur, solutus ne voto censetur? Nauarrus respondet *Conf. 2. n. 3. de voto*, eum minime à voti vinculo libe- rari, nisi Prouincialis, aut Generalis Præpositus præceperit Monasteriorum Præfatis, ne eum in suas familias cooptent. Id colligit, quia iure com- muni, Monachi admissio ad Præfectum cœnobij ex cõsensu totius Collegij pertinet: ergo nõ suffi- cit, si Prouincialis, aut Generalis Præpositus eum excludit, cum penes Monasteria sit admittendi li- berum ius, & potestas. Sotus tamen *loco citato*, infi- nuat, eiusmodi vouentem solum esse voto, si à Prouinciali, vel Generali Præposito fuerit repul- sus. Cum iure tamen, Nauarii sententia magis congruere videtur. Sotum autem de eo locutum existimo, qui à Prouinciali, vel Generali Præpo- sito repellitur, penes quos est totum ius admit- tendi, & creandi Monachos, siue Religiosos: aut in eo casu, quò Prouincialis, vel Generalis cœno- bîorum Præfatis imperat, ne aliquos in Religi- onis ordinem recipiant.

Tertio queritur, Si is qui vouit Religionem in vniuersum, nullibi recipiatur? nunquid ratione voti ad aliquid faciendum compellitur? Innocen- tius in *ca. porrectum, de regularibus*, sensit teste Nauar- co in *Man. cap. 12. nu. 48.* eum debere se Episcopo of- ferre, vt ei subiectus iuxta id regulæ institutum viuat, quod ille prescripserit, vt quomodo potest, votum exsoluat, nec iure posse matrimonium con- trahere; quamuis si contrahat, sit matrimonium ratum, & firmum. Non fideliter retulit Nauarr. sent. Innocen. non enim Innocentius loquitur de eo, qui promittit futurum in religionem ingres- sum, vt putauit Nauarrus, sed de eo, qui in mani- bus, vt ait Innocentius, alicuius Clerici vouet ca- stitatem, paupertatem, & obedientiam perpetu- am, & non vouet certam aliquam religionis re- gulam approbatam. Idem etiam sensit Hostiensis in *c. Porrectum, citato.* Cæterum hæc etiam sententia communi consensu rejicitur, vt constat ex Anto- nio, & Abbate in *eo cap. Porrectum*, videlicet in hoc sensu, eum, qui ita vouerit, religiosum non fieri. Et multò minus, si solum vouerit futurum in re- ligationem ingressum: eo quod simplex votum fu- turæ Religionis in vniuersum quis tacita cõditio- ne facit, si alicubi in religiosorum ordinem reci- piatur. Deinde, in voto Religionis futuræ gene- ratim facto non continetur Castitas, aut obedi- tia, nisi impleta conditione, quæ tacite subest, i- cili- cet si vspiam admittatur.

Quarto queritur: Quid præstare debeat, si Ti- tius, aut.

tius, aut simpliciter in vniuersum Religionem, aut certi instituti regulam promiserit, an imo, & voluntate eam profitendi, & ad sacros Ordines conscendendi, & in Religionis Ordinem cooptetur, tanquam laicus, absq; vlla spe ad sacros Ordines ascendendi? **Respondet** Sotus loco citato: Si verè se voto Religionis adstrinxerit animo, & voluntate ad sacros Ordines perueniendi, cogèdus non est Religionem suscipere, si tantum, vt laicus recipiatur in Ordinem, quoniam votum vltra uentis animum sese nequaquam extendit, ac fundit: locus verò est, si absolute, & simpliciter Religionem promiserit. **Sed**, quid si Religionè uouit, nihil prorsus cogitans, siue in Religionè Laicorum status distinctus, ab statu, vel gradu Sacerdotum: & non admittatur, nisi in gradum, & ordinem Laicorum? **Respondet**, distingu oportere: aut enim ijs dotibus, & conditionibus præditus est, quales conueniunt ijs, qui tempore debito sacris Ordinibus initiatur. V. G. si iuuenis nobili genere natus, vel aliqua alia animi dote còspicuis, Dialecticæ, Philosophiæ, Rhetoricæ, Grammaticæ, aut aliarum liberalium artium peritus: & hic, si non admittatur, nisi tanquã Laicus, à voti vinculo liber est, quoniam probabiliter iudicari potest, si tale quid, dū uouit, ei in mentè uenisset, votum eum minimè fuisse facturum. Aut his omnibus conditionibus, quæ proximè memorauimus, caret, & sic voti lege, aut nexu tenetur, etiã admittatur tanquam Laicus, quoniam absolute, & simpliciter, futurum in Religionè ingressum promittit. Deinde quæres, si uouit credens se ad sacros Ordines promouendum, & nō recipiatur in Religionem, vt qui nullam artem mechanicam calleat, eamne addiscere debet? **Respondet** cum Soto loco citato, ad hæc, & alia similis addiscenda, vi, & ratione voti minimè adstringi, si dum uouerat horum impedimentorum non meminerat.

Quintò queritur, Quid dicendum est, si Titius in certâ Religionis institutum futurū ingressum uouerit, & semel eam Religionem petens passus fuerit repulsam, & deinde Religiosi eū uolunt admittere, an voto teneatur? **Respondet** ita distinguendo: Aut quādo petit certo aliquo ad tempus impedimento tenetur, quo minus admittatur, vt quia morbo laborat, & hic non est à voti vinculo solutus, ac liber, cū probabiliter uideatur exclusus ob solum impedimentum ad tempus: Aut nihil habet, quo impediatur, & hic semel repulsus non amplius voti vinculo tenetur obstrictus, cum ei satis sit, si quando petijt, admissus, & receptus non fuit, alioqui enim toto vitæ tempore anticipi, & suspensio animo teneretur.

Sextò queritur de eo, Qui uouit se ad Religionem relicto seculo transitorium, an vi voti non solum Religionem capessere, & se religiosi tyrocinij experimentis exercere cogatur, sed etiam debeat in Religionè perpetuò perleuerare, & in ea solemnem professionem emittere? **Respondet**, cum ad ingrediendum in Monasterium adstringi experiendumq; ac tentandum, siue in rem suam eiusmodi vitæ, an secus. Non autè vi voti compellitur perpetuo in Religionè perleuere. Sic S. Tho. 2.2. q. 189. a. 4. Richard. 4. dist. 38. a. 3. q. Sylu. religio. 2. q. 19. Ang. votum 3. q. 18. Nau. in Man. c. 12. n. 47. Sot. lib. 7. de iust. q. 2. a. 1. au 3. Palud. 4. dist. 38. q. 4. a. 1. conclus. 2.

QVAERES, quid sit dicendum, si promiserit Religionem ingressurum non voluntate perfeuerandi, nec eam profitendi, nec experièdi, expediat, ne sibi, an non; sed statim ab ea recedendi? **Respondet** cum Paludano 4. dist. 38. q. 4. art. 1. conclus. 1. Maiore 4. dist. 38. q. 2. §. Dubitatur. ad finem. Soto, Richard. Syluest. Angelo locis supra citatis: Huiusmodi votum posse dupliciter fieri: aut enim uouet quis se in Religionem ingressurum, & statim recessurum ab ea; & hoc votum vanum est, quia uouet exiturum se à Religionè: aut uouet se ingressurum, non tamen uouet se statim exiturum: habet tamè in animo à Religionè statim exire, & recedere: & hic teste S. Tho. 2.2. q. 189. art. 4. ad 3. votum non implet, si statim à Religionè recedat: sed vi voti facti debet voluntatem mutare, & experiiri, num sibi religiose vitæ institutum conueniat. Sic etiam Richard. Syluest. Angel. locis supra citatis.

SQVAERAS. An ista, & salua conscientia intra Monastica probationis tempus ad priorem vitæ itatum redeat, eo quòd sibi gratum non sit Monastica vitæ institutum? **Respondet**, id esse licitum facere, quæ fuit Nauarr. sententia loco citato: quamuis Caietanus 2.2. q. 189. art. 4. sentire uideatur, necessariam esse causam iustam, atq; legitimam, ob quam ipsi displiceat eiusmodi vitæ religiosa. Certè meo iudicio, si abique vlla causa recedat, peccatum quidem esse potest in eo, quod temerè, & quādã animi leuitate ab eo, quod coepit, vitæ instituto desistat, sed contra votum minimè delinquit, cum secundum iura, probationis tempus sit liberum.

QVAERES insuper, An si absque vllis probationis experimentis recedat, voto satisfaciatur? **Respondet**, vt dixi, minimè, quoniam vi voti antea facti experiiri debet, an è re sua sit Religiosum institutum, quamuis nullo se voto obligauerit, quo debeat perfeuerare in Religionè, aut eam solemnè ritu, & ceremonia profiteri. Ita Caietanus, & Syluester ex S. Thomâ.

DEVM QVAERES, Quid amplius præstare debeat is, qui ex voto Religionis antea factò in eam ingreditur, quam qui ingreditur absq; vllò Religionis voto? **Caietanus** loco citato, ait, primum illum vi, & ratione voti ad experiendam compelli, sibi ne Religiosa vitæ còducatur, nec ipsi fas esse eam sine iusta causa deserere. **Alterum** verò nequaquam adstringi ad probationis experimenta, nec peccare saltem grauiter, si absque debita causa recesserit. **Sed videtur** mihi còmodius responderi posse: Primum quoque, si intra probationis tempus, Monasticam vitam expertus ab ea defecerit ad priorem reuersus, contra votum non facere, si Religionis institutum minimè ipsi probetur, & satis esse, si sibi displiceat id vitæ genus, tanquam minus gratum sibi, vel tanquam in còmodum, aut asperum, & durum, quamuis nulla alia iusta causa, & legitima moueatur, nisi simul etiam uouerit, non se ab incepta probatione recessurum absque iusta, & debita causa. Nam, vt colligitur ex cap. Ad Apostolicam. de regularibus. c. 1. & 2. de regularib. in 6. annus probationis iure cõceditur, vt quis experiatur; ita tamen, vt sua spontè, & voluntate possit à Religionè recedere.

Septimò queritur, Quid sit dicendum, si Titius uouerit non solum se in Religionè ingressurum,

sed etiam

sed etiam futurum se Religiosum, an ingressus in eam, debeat solemnem professionem emittere. Caietanus 2.2. q. 189. artic. 4. plus a quo in hac questione distinguit. Aut enim, inquit, Titius vouet ingressum in Religionem, & sufficit, si ad tempus eam experiatur: Aut vouet sic, Religiosus efficiatur: & idem, inquit, iuris est in hoc, atque in illo, satis enim est, si Religionem exploret, ac probet. Aut vouet hunc in modum, Ero Religiosus, & hic ait Caietanus, Religionem profiteri debet: quoniam absque professione nemo Religiosus est. Ergo perinde est, ac si voueret sic, Religionem solemni voto profitebor. Sed verè Sotus lib. 7. de iust. quest. 2. art. 1. ad 3. dixit, distingui hæc quidem subtiliter, sed nõ bene. Quare idem est votum, Fiam Religiosus, quod, ero Religiosus: ac sufficit, si secundum iura probationis experimenta fecerit.

Octauo queritur, An si Titius vouerit se solemnem Religionis professionem emissurum, debeat profiteri, aut perseverare, an verò satis sit in eam ingredi, & experiri Monasticæ vitæ regulam, rationem, & formam? Duæ sunt opiniones: Prima docet eum solum adstringi ad sese in Monastica probatione exercendum, donec tandem didicerit sibi minimè congruere eam viuendi normam, & regulam. Ita Sotus loco citato, eo argumento ductus, quod quamuis Titius promiserit se perseveraturum, votum intelligi debet secundum Canones, & iura seruandum: at iura probationis tempus constituerunt; ergo Titius ad experimenta tantummodo probationis ipso iure compellitur. Secunda opinio tradit vi voti Titium obligari ad Religionem solemni voto profitendam, vel ad perseverandum in Religionem. Ita S. Thomas 2.2. q. 189. art. 4. Caiet. ibidem. Syluest. religio. 2. q. 19. Nauarr. in Man. c. 12. m. 43. quæ opinio est verissima: quoniam Titius duo promisit, nimirum ingressum in Religionem, & professionem, siue perseverantiam in ea, quod est idem; ergo non satis est, si alteri tantummodo præstet. Deinde, qui vouet se in Religionem perseveraturum, aut se in ea professionem emissurum, eo ipso cedit iuri, quod sibi Monastica probationis tempus concedit: nam iura, quæ id temporis tribuerunt, intelliguntur sub ea conditione tacita, si quis eo beneficio uti velit.

Nono queritur, Quid dicendum est, si Titius vouerit se ingressurum in Religionem, & culpa sua ei denegatur ingressus; quippe, qui aliquid fecerit eo animo, ut non admittatur, num voti obligatione teneatur? Respondeo, eum teneri, & suo voto minimè satisfacere, nisi absque dolo, & mendacio eam petierit diligenter. S I R O G E S, an voto Religionis adstrictus, cum eam petit, patefacere debeat se Deo Religionem vouisse? Respondeo, eum minimè ad id esse compellendum: satis est, si se admittendū curet, nã solum vouit ingressum in Religionem, nec vnquã se id voti patefacturum promisit. Votum autè eiusmodi ita intelligitur, si me Religio velit admittere. Sed quid si in Religionem receptus, dum tanquam Nouitius probationis experimentis exercetur, sua quoque culpa excluditur, an voto suo satisfaciatur? Respondeo, eum voto suo satis fecisse, quia tantummodo vi, & ratione voti cogitur in Religionem ingredi, & experiri, an ea sibi probetur, & placeat, an secus.

Decimo queritur, Quid dicendum est, si Titius

vouit sub distinctione se Franciscanorum institutum suscepturum, vel in certa hospitali domo egentibus inservitutum, an si ei denegetur in Franciscanam familiam ingressus, debeat in hospitali domo inservire? Respondeo, debere: quoniam qui duo distinctim promittit, debet alterutrum præstare. Cap. In alternatiuis, De regul. iuris in 6. habetur: In alternatiuis debitoris est electio, & sufficit alterum impleri. & l. In eo, quod plus est. ff. De regul. iuris, dicitur: Vbi verba cõiuncta non sunt, sufficit alterutrum esse factum. Veluti si quis promiserit dotem, vel æstimationem eius, satis est, si alterum præstet.

Vndecimo queritur, Quid dicendum est, cum Titius morbo laborans hæc verba ex animo protulit; Votum facio volendi Religionem ingredi, aut nolendi amplius extra Monasterium viuere, an voto teneatur? Respondeo, sicut aliud est in arborem ascendere, & aliud velle ascendere, vt docet Glossa in l. In vendendis, c. de contrahen. empt. & vendit. & aliud est vendere, aut donare, quam velle vendere, aut velle donare; aliud contrahere matrimonium, quam velle contrahere, vt annotatur in cap. Ex parte, de sponsalibus. Sic etiam aliud est vouere Religionem, atque velle vouere: sicut aliud est iurare, atque velle iurare: & in Sacerdote aliud est consecrare sanctissimum Christi corpus, aliud velle consecrare, aliud à peccatis absolueri, aliud velle absolueri. Vnde is, qui votum fecit volendi Religionem, nõ quidem vouit Religionem, sed vouit se aliquando in animo habiturum Religionem suscipere; & proinde, nisi eiusmodi votum commutandum, relaxandum, & curet, debet aliquando velle Religionem capeffere. Sed quid si ita promisit, voueo extra Monasterium non moriturum. Respondeo, tacite his verbis Religionis votum contineri; perindeque esse, ac si vouerit se Religiosum futurum.

Duodecimo queritur, An si Titius se suscepturum arctiorem Religionem vouerit, tuta conscientia laxiorem petat, & in eam ingrediatur? Respondeo ex communi sententia, quam habet S. Thomas 2.2. quest. 189. artic. 8. ad 3. & Angelus votum 3. q. 16. Syluest. votum 4. q. 3. dicto. 6. id eum facere iure non posse, nisi forte ea religio Pontificium naçta fuerit priuilegium, vt tali voto adstrictos possit admittere, quæ communis sententia colligitur ex cap. Qui post votum, de regularib. in 6. vbi dicitur: Qui post votum à se de certa Religione intranda emissum, Religionem aliam, etiam laxiorem ingrediatur, & profiteretur in ipsa, potest, voto nõ obstante priori, cui tanquam simplici per secundum solemne noscitur derogatum, manere licet in eadem: pro voto tamen non completo erit eidem penitentia imponenda. Hæc ibi. Vbi duo dicuntur: Vnum, penitentiam esse ei imponendam, quia peccauit primo voto arctioris Religionis posthabito, laxiorem capeffens: quod quidem ea quoque ratione concluditur, quia minus præstet, ac soluit, quam promiserat. Alterum est, eum, qui arctiorem, & duriorum Religionem promiserat, si laxiorem solemni voto fuerit professus, voti primi vinculo liberari, ac solui; quoniam per professionem tradit se quis Religioni, ita vt in ipsam Religio sibi ius acquirat. Vnde quãdiu laxiorem non profiteretur, debet se ad arctiorem cõferre. S I R O G E S, an si Religiosus religionem laxiorem professus voueat se transiturum ad arctiorem,

possit

Sic. Nauarr. conf. de votis.

possit Superior huiusmodi votū relaxare, quamvis nequeat irritum facere, ut supra iam dixi. **R**espondeo, posse, si iusta, & legitima causa subfit, quam semper requirit voti relaxatio, siue abolutio. Sotus lib. de iust. q. 4. art. 3. post conclus. 2. Syluest. votum 4. q. 3. dicto. 6. Paludani, & Antonini sententiam sequuntur.

QVAERES: Quid si post votum simplex certae Religionis, in aliam aequē arctam se quispiam receperit? **R**espondeo, id etiam privata auctoritate fieri non licet: at si in ea professio fiat, rata est & firma. **R**O GABIS etiam, an si vouerit quis nunquam se in arctiore religionem ingressurum, subsistat, ac valeat eiusmodi votum? **R**espondeo, minimē, quia melius, & maius impedit bonum. Præterea (ut habetur in l. que de tota. ff. de rei vendit. c. 1. ap. Pastoralis. §. Item si totum, De officio deleg.) Idem iuris est de parte, quod de toto: sed votum nunquam in religionem ingrediendi irritum est, & inane, ergo nec ratum est, nec firmum votū, quo quis pollicetur se nunquam suscepturum religionem arctiorem.

DEINDE QVAERES, quid dicendum sit, cum Titius vouit Dominicanum institutum, postea verò admissus est in aliud minus arctum, aut etiam aequē seuerum, & durum, putans bona fide id sibi licere facere; an debeat ad Dominicani instituti familiam, & Ordinem transire? **R**espondeo, debere, quamdiu minimē fuerit secundam religionem professus.

QVAERES postremò, quid dicere oporteat, si Titius idem Dominicanum vouerit institutum, ea conditione, si literarum cognitionem, ac scientiam ad id sibi necessariam adeptus sit? **R**espondeo, cum votum sub conditione factum sit, ea impleta, promissum præstare debere: quando verò per ipsum non steterit, quo minus conditio impleatur, liber est, & solutus à voto. Vt si morbo præpeditus nihil operè, ac laboris in literarū studia conferre, aut si eas discere nequeat ob ingenij tarditatem.

Decimotertiò quæritur, An qui nouit se ingressurum in religionem, si ante ingressum in eam, fuerit in Episcopū electus, prius ingredi debeat? Nonnulli sentiunt quidem, quod verum est, cum prius ingredi in religionem debere, ut votū persoluat; sed id probant rationibus infirmis, videlicet ex cap. Commissum, de sponsalib. vbi iuueni, qui nuptias puellæ promiserat, volenti se in religionem conferre, præcipitur, ut prius contrahat nuptias; & deinde si velit, ad religionem ascendat. Item, qui iurauit se soluturum vsuras, cogitur eas soluere prius; ac deinde conceditur eas repetere cum voluerit: ergo pari ratione, qui vouit religionem, & in Episcopū eligitur, debet prius promissum præstare: si quidem Monachus iam factus, iure ipso, potest ad Pontificiam prouehi dignitatem. Alij has rationes, & argumenta confutant. Primam enim iuuenis ille præcepto, ac iure compellebatur nuptias contrahere, quia nodum certò decreuerat se ad religionem recipere, & fides puellæ data vltra promissum tempus differebatur. Deinde, quod ad secundam attinet, vsuræ interposito iure iurando promissæ, solui debent, ut iura ipsa decernunt, quia iusturandum seruandum est, quando absq; vllò peccato præstari, & imple-

ri potest, quod iurando promissimus. At verò, qui religionem vouit, & in Episcopum electus, suum assensum accommodat, non videtur votum violare, si ad religionem non transeat, eo quod sit ad perfectiorem vitæ statum electus. Quidam alij dicunt, eum iure non cogi religionem capessere. Primò, quia Episcopus est in perfectiori vitæ statu, quam religiosus, nec licet alicui ab altiori vitæ statu descendere. Secundò, quia ob commune Christianorum bonum multi ex religiosis eliguntur, & creantur Episcopi. Tertiò, quia Episcopus suam Ecclesiam deserere iure non potest, ut se ad religionem conferat. Quartò, si quis post votum simplex religionis arctioris professionem faciat in religione laxiori, professio valet. cap. Qui post votum. De regularib. in 6. Ergo multo magis, qui post votum simplex religionis fit Episcopus, liber est, & solutus à voto. Sed dicendum est, eum electum Episcopum, votum suum implere debere; & proinde petere facultatem à Romano Pontifice, qua liceat ei religionem suscipere: sic enim definitum est in cap. Per tuas. de regularibus. Et Pontifex Romanus, vel facultatem concedet, vel eum retinebit, prout Ecclesiæ utilius futurum esse iudicauerit. Argumenta verò opposita nihil conficiunt: quoniam licet Episcopatus sit altior, & perfectior, quam religionis status, non tamen pignat cum eo. Item, quamuis Episcopus sine Romani Pontificis consensu suam Ecclesiam deserere, & ad religionem transire non possit; id tamen potest facere ipsius Romani Pontificis permisso: quare ut suum votum impleat, debet Romanum Pontificem consulere, cuius erit, vel ei facultatem dare, qua suum votum præstet, vel eum à voti nexu, & vinculo soluere. *Doctores in cap. Per tuas, citato.*

Caput XXIII.

De Religiosorum statu in vniuersum.

VT quæ de Voto coepi dicere, persequar, & omni ex parte institutam à me tractationem expediam, discutienda prius mihi hoc loco sunt, quæcunque ad Monachorum, Canonicorum Regularium, Religiosorum Mendicantium, & sanctimonialium foeminarum statum spectant: quæ item ad Castimonie votum, quod tacite faciunt ij, qui sacris iniciantur ordinibus, pertinent: & quæ attinent ad tria vota, quæ religiosi milites, solemniter sacram militiam professi emittunt.

Primò, illud in quæstionem venit, Quid nomine status hominum, siue personarum in Ecclesia significetur? Deinde, quæ, & quot, status ipse personarum deposcat, ut probè intelligatur, in quoniam vitæ statu Monachi, & Religiosi sint constituti: Quod ad primū attinet, Dux sunt opiniones, quarum vna tradit, statum hominum, seu personarum vi, & natura sua postulare firmam quandam, & immobilem obligationem ad aliqua vitæ opera, & munera exequenda. Ita S. Thomas 2. 2. q. 183. art. 1. Caiet. 2. 2. q. 184. artic. 4. Turcrem in sum. lib. 1. cap. 73. Sotus lib. de iust. 7. q. 5. art. 1. Vnde tres tantum S. Thomas personarum status in Ecclesia constituit; Episcoporum nempe, Religiosorum, & coniugum. Nam Episcopus immobili, ac solemniter vinculo, & nexu, Ordinis, consecrationis, ac mu-

neris,